

Голові Разової спеціалізованої вченої ради ID 8821

Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
д-р наук з фізичного виховання та спорту,
професору Бріскіну Ю.А.

Рецензія

кандидата наук з фізичного виховання та спорту, доцента

Бас Ольги Андріївни

на дисертаційну роботу Присяжнюк Уляни Ігорівни

на тему **«Фізична терапія дітей дошкільного віку із плоско-
вальгусною деформацією стоп в умовах спеціалізованого дитячого
дошкільного закладу»**

подану на здобуття ступеня доктора філософії (PhD)

з галузі знань 22 Охорона здоров'я

за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

Актуальність обраної теми. Дошкільний вік характеризується процесами активного росту та розвитку дитячого організму, формуванням фізіологічних систем та особистості дитини, її розумових навичок, а також фізичних якостей.

Останніми роками спостерігається негативна тенденція, щодо поширення захворювань опорно-рухового апарату серед дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Воно зумовлене, насамперед впливом негативних зовнішніх чинників, які спричиняють різноманітні функціональні розлади і порушення, через значну сприйнятливність організму дошкільника до їх впливу, зумовлену активним періодом його морфо-функціонального розвитку.

За даними МОЗ станом на 2022 рік у 12,5-20,5% дітей дошкільного віку спостерігається плоско-вальгусна чи варусна деформація стоп, та, на жаль, дана

статистика не має тенденції до покращення. У той же час, відомо, що ранній початок корекції порушень ОРА у дітей дошкільного віку за допомогою засобів фізичної терапії, дозволяє зменшувати прояви порушень або усувати їх.

Важливу роль для покращення функціонального стану стоп та зменшення проявів порушень опорно-рухового апарату, зокрема плоско-вальгусної деформації стоп, у дітей дошкільного віку відіграють дитячі дошкільні заклади, які займаються не лише навчанням та вихованням дошкільнят, а й здійснюють оздоровчу, профілактичну та корекційну роботу.

Важливим завданням сьогодення є розробка таких програм фізичної терапії для дітей дошкільного віку із плоско-вальгусною деформацією стоп, які можливо застосовувати у всіх, без винятку, дитячих дошкільних закладах, тому, поза всяким сумнівом, аспірантка Присяжнюк Уляна Ігорівна обрала актуальну тему та визначила перед собою важливі у цьому контексті завдання.

Дисертаційна робота виконувалася в рамках науково-дослідної теми кафедри терапії та реабілітації Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського «Удосконалення підходів до фізичної терапії осіб, які мають або можуть зазнати обмеження функціонування» (затверджена Вченою радою, протокол №4 від 09.02.2021 р.).

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Дисертаційна робота Присяжнюк Уляни Ігорівни є завершеним самостійним дослідженням, містить раніше не захищені наукові положення та теоретичні узагальнення, має важливе наукове, теоретичне та практичне значення. Науковий рівень дисертаційної роботи, яка подана на рецензування є достатнім. Автором дотримані вимоги щодо структури та змісту роботи, представлено актуальні наукові завдання із відповідним розв'язанням. Робота написана українською мовою із використанням наукового стилю.

За матеріалами дисертації опубліковано 8 наукових праць: серед яких 2 статті надруковані у фахових виданнях України, 3 статті у періодичному виданні, яке належить до наукометричної бази Scopus, 3 публікації апробаційного характеру. Кількість статей за темою дисертації, відповідає п.8

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Статті опубліковані після набрання ним чинності, мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier). Вивчення змісту публікацій вказує, що вони цілком відображають зміст отриманих у дисертації результатів дослідження. Теоретичне оприлюднення наукових досліджень на конференціях повною мірою засвідчує належну апробацію результатів. У публікаціях, що виконані у співавторстві, аспірантці належить впорядкування методологічного апарату дослідження, безпосередній аналіз результатів наукового пошуку, формування узагальнюючих висновків тощо.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених аспіранткою досліджень. Отримані результати дослідження суттєво доповнюють напрацювання інших авторів в обраному науковому напрямку. Разом з тим, автор під час проведення дослідження отримала і нові наукові результати, зокрема, довела ефективність розробленої нею програми фізичної терапії. Ключовий науковий результат дисертаційної роботи полягає в розробці та обґрунтуванні алгоритму проведення обстеження функціонального стану стоп та постави у дітей в межах дитячих дошкільних закладів, розробці програми фізичної терапії для дітей дошкільного віку із застосуванням загально-доступного обладнання, яка спрямована на корекцію плоско-вальгусної деформації стоп та її супутніх порушень, покращення функціонального стану стоп та постави. Серед додаткових, проте не менш важливих результатів, є розробка автором методичних рекомендацій для працівників дитячих дошкільних закладів та батьків, які містять теоретичну інформацію щодо плоско-вальгусної деформації стоп та порушення постави, а також практичні рекомендації як проводити корекційну роботу в межах дитячого дошкільного закладу, або самостійних занять вдома за розробленою дослідником програмою.

Згідно представлених у роботі результатів, можна зробити висновок, що розроблена дослідником програма фізичної терапії, яка передбачала проходження трьох етапів реабілітації та застосування 4 блоків вправ (1 етап – підготовчий – застосовували вправи 1 блоку, 2 етап – основний – застосовували вправи 2-3 блоку, 3 етап – заключний – застосовували вправи 4 блоку), мала вищу ефективність впливу на досліджувані показники у порівнянні із традиційною програмою, яка застосовувалася у дитячому дошкільному закладі. Це засвідчує високу наукову, а також важливу практичну цінність дисертаційної роботи.

Авторка роботи достатньо якісно розкрила та обґрунтувала наукові результати у відношенні до сформульованих завдань дослідження.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Використані у роботі методи наукового дослідження відповідають поставленим завданням та забезпечують належне їх розв'язання. Автор проаналізувала достатньо великий масив літературних джерел (206, з них 73 – іноземною мовою), включно з сучасними дослідження з обраної тематики. Результати практичної частини дослідження базуються на залученні достатньої вибірки його учасників дослідження. Математично-статистичний аналіз проведений коректно та засвідчує достатній рівень обґрунтованості. Висновки, наукові положення та рекомендації базуються на опрацьованих автором даних власного дослідження з проведенням відповідного статистичного аналізу, що підтверджує їх достовірність, є логічним підсумком отриманих результатів дослідження.

Отримані результати впроваджено у практику роботи низки дитячих дошкільних закладів міста Львова (дитячий дошкільний заклад №166 «Нехворійко», дитячий дошкільний заклад №51, дитячий дошкільний заклад №183 «Писанка»), а також в навчальний процес кафедри терапії та реабілітації Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

Рівень виконання поставленого наукового завдання. Наукові завдання, що сформульовані автором відповідають меті дисертаційного дослідження, вони взаємопов'язані та логічно побудовані. Рівень виконання наукових завдань є достатнім, вимоги до написання наукової роботи враховані. На основі аналізу літературних джерел авторка роботи отримала достатню наукову базу для розробки експериментальної частини дослідження, а також зреалізувала ключове завдання роботи щодо виявлення ефективності запропонованої програми фізичної терапії.

Опанування здобувачем методологією наукової діяльності. Проаналізувавши дисертаційну роботу аспірантки Присяжнюк Уляни Ігорівни, можна зазначити, що авторка володіє методологією наукової діяльності, зокрема в 2 розділі роботи в достатній мірі обгрунтовано суть кожного методу обстеження функціонального стану стоп та постави, які запропоновані автором, для вирішення поставлених завдань.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації; фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях аспірантки. Під час проведення аналізу структури, змісту, основного тексту роботи, а також наукових публікацій, зокрема наукових статей та тез, за результатами дослідження ознак порушення академічної доброчесності виявлено не було. Текстові запозичення, які авторка використовувала у своїй дисертаційній роботі супроводжуються посиланнями на відповідні літературні джерела зі списку літератури, який також долучений до тексту дисертаційної роботи.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту та оформлення дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, слід зазначити, що вона не позбавлена окремих недоліків, які мають різний ступінь принциповості. Однак, в ході аналізу роботи виникла низка запитань і зауважень на яких дозволять зупинитись:

1. Доцільно деталізувати, які саме дані щодо морфо-функціонального стану опорно-рухового апарату дітей дошкільного віку з плоско-вальгусною

деформацією стоп отримали подальший розвиток у межах виконаного дослідження.

2. З методологічної точки зору варто об'єднати підрозділи 3.1 та 3.2, оскільки обидва містять результати первинного обстеження дітей. Це сприятиме структурній цілісності розділу. Водночас підрозділ 3.3 є надмірно об'ємним, тому доцільно його оптимізувати.

3. У тексті роботи варто більш детально описати загальну тривалість експериментального етапу дослідження, та часових рамок реалізації авторської програми фізичної терапії. Уточнення цих аспектів сприятиме кращому розумінню організації дослідження.

4. Недостатньо обґрунтованим видається поділ розділу 4 на численні підрозділи за видами тестів із подальшим описом динаміки змін у кожному з них окремо. Такий підхід ускладнює сприйняття загальних результатів ефективності програми фізичної терапії. Доцільніше було б узагальнити результати у більш компактному вигляді, та, при необхідності перенести детальну інформацію до додатків.

5. У тексті роботи не завжди коректно вжито термін «дослідники» при описі проведеного експерименту. Вживання узагальненого терміну «дослідники» у цьому контексті виглядає не зовсім точним і потребує перегляду з метою уникнення двозначного тлумачення.

6. У тексті дисертації наявні поодинокі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки, що потребують редагування. Рекомендується здійснити мовнотилістичне доопрацювання тексту з метою забезпечення наукової логіки викладу, відповідності термінології та дотримання вимог академічного письма.

Висновок. Зазначені зауваження мають дискусійний характер і не применшують наукового і практичного значення роботи. Слід відзначити, що за змістом та структурою дисертаційна робота Присяжнюк Уляни Ігорівни виконана за темою «Фізична терапія дітей дошкільного віку із плоско-вальгусною деформацією стоп в умовах спеціалізованого дитячого дошкільного закладу» є завершеним самостійним дослідженням, містить наукову новизну, а

також відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами)», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами), а її авторка Присяжнюк Уляна Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 22 Охорона здоров'я, за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Рецензент:

доцент кафедри терапії та реабілітації
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент

Ольга БАС

Проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
доктор наук з фізичного виховання та спорту
професор

и вистежених
свідчую:
[Handwritten signature]

Мар'ян ПІТИН